

stræffelig Erfaring tilstede. Men vil man endelig reise dette Spørgsmaal, vil man virkelig gjøre Forsøg i den Retning, skjøner jeg ikke Andet, end at faa er det absolut nødvendigt, at man reiser Spørgsmaalet saaledes, at man er sikker paa at faae et rigtigt Svar. Jeg nærer imidlertid Frygt for, at der ved den høitærede Ministers Forslag, redigeret i den Form, hvori det nu foreligger til Behandling, ikke haes nogen Sikkerhed for, at det Svar, som vil blive givet paa dette Spørgsmaal, vil være rigtigt. Jeg gaar nemlig ud fra, at det, der er Tale om, det, der tilsigtes, ikke er en Øvelse for en 3—4 Dage eller noget Saadant, thi dertil behøves ikke noget særligt Lovforslag; saadanne sammenhængende Øvelser mellem to Partier som Modstandere, med Bivuafering om Natten, Forpoststillinger, Fægtninger osv. har jo været prøvet flere Gange ovre i Leiren. Det, der tilsigtes, maa altsaa være noget Andet, det maa være større udadgaende Manøvrer, formodentlig paa en 8 Dages Tid, og som, naar de skulle bringes i Forbindelse med Kantonnementsovelser og derhos give noget virkeligt Billede af Krigsforhold, maa forudsættes at skulle finde Sted væsentligt paa det bebyggede, opdyrkede og befolkede Terrain, hvor Krigsføring i Virkeligheden i Reglen finder Sted. Under saadanne Forhold vil man kunne gennemføre Øvelserne paa en af to Maader: Man vil enten kunne gennemføre dem med Staaansel mod de opdyrkede Jorder, gennem hvilke man passerer, saa at Øvelserne kun blive en anden Form for Marschøvelser, idet Bevægelsen væsentligt foregaar paa Landeveiene, og der kun engang imellem indtages en enkelt Stilling med tilbørligt, forsigtigt Hensyn til Terrainet og den Sæd, der findes derpaa; men i saa Tilfælde vil det Udbytte, man faar, være et saadant, at efter min Overbevisning Hærafdelingerne ville svare: Skal det være udadgaende Øvelser, saa maa vi hellere ønske ikke at faae dem, thi det er slet ikke Andet end Marschøvelser, som man kan faae paa mange andre Maader. Hærafdelingerne ville, dersom Lovforslaget skal gennemføres paa denne Maade, efter min Opfattelse faae et urigtigt Billede af, hvorledes Kantonnementsovelser og udadgaende Manøvrer bør gennemføres. Vil man derimod paa den anden Side gennemføre disse Øvelser, der efter min Opfattelse maa gennemføres, naar de skulde give et virkeligt Udbytte for Hæren, nemlig uden for stærkt at accentuere det staaende Hensyn til det Terrain, man passerer igennem, saa vil Følgen atter blive den, at Befolkningen og Rigsdagen faae et fuldstændigt forkert Billede af Øvelserne, idet Befolkningen vil staa ligeoverfor Øbelæggelser, der ikke ere en nødvendig Følge af disse Øvelser, og Rigsdagen staa ligeoverfor Summer til Stadeserstatning, der heller ikke ere nødvendige. Lingen er nemlig den, at større udgaende Manøvrer ikke bør afholdes om Som-

meren, men om Efteraaret, saavidt mulig mellem Østen og den nye Saaning. Derfor har jeg det Indtryk, at det Svar, man vil faae paa Spørgsmaalet om disse Øvelser's Betydning og Virkning, naar de skulle gennemføres paa den Tid, da Hærafdelingerne forlade Leiren, altsaa i Juli Maaned, efter al Sandsynlighed vil være urigtigt enten i den ene eller den anden Henseende. Dette er, hvad jeg havde at bemærke i Henseende til Hensigten med Lovforslaget. Motiverne ere, at man ønsker et Par Spørgsmaal bevarrede; jeg ser ikke nogen stærk Nødvendighed for at opfatte noget af disse Spørgsmaal, og jeg skjøner ikke Andet, end at, naar de udadgaende Manøvrer skulle gennemføres paa den Maade, jeg maa formode efter Lovforslagets Redaktion, vil Sandsynligheden være for, at det Svar, man faar paa det ene Spørgsmaal, ikke vil blive rigtigt.

Jeg skal tilsige et Par Ord i Henseende til de sandsynlige Virkninger af det forelagte Lovforslag. Først er der de finansielle Virkninger. Disse ere ikke oplyste. Det kan ses, at det Budget, der blev voteret for nogle Dage siden, bliver temmelig betydningsløst i Henseende til Alt, hvad der vedrører Leirforholdene; det kan skjønes, at der vil finde adskillige Besparselser Sted paa flere Konti, og det kan ses, at der isørigt gives den høitærede Minister carte blanche, fuldstændig fri Raadighed, med Hensyn til en Del andre Punkter, f. Ex. i Henseende til Leining af Bogne, Befordringsmidler til søs og til lands og navnlig i Henseende til Stadeserstatning. Jeg skal nu for mit Bedkommende ingenlunde være den, der gjør nogen som helst Indvending imod, at der gives den høitærede Minister fuldstændig carte blanche i dette og flere andre Punkter. Efter min Opfattelse vil jeg sige: Er det nødvendigt at gjøre de Forsøg, at holde de Øvelser, her foreslaas, saa lægger jeg ikke nogen som helst Vægt paa, om det for det enkelte Aar skulde komme til at koste en hel Del mere, end oprindelig paatækt, og dersom de paagjældende Øvelser kunne gennemføres uden nogen som helst Tab i militær Henseende, skal det selvfølgelig kun glæde mig, dersom der er Mulighed for, at der i finansiell Henseende kunde gjøres Besparselser paa Budgettet. Jeg kjenner jo imidlertid af Erfaring den Maade, hvorpaa Folkethinget stiller sig lige overfor alle Bevillingsspørgsmaal. Det er ikke alene Hensynet til Nødvendigheden af Udgifterne, der afveies, men selve Udgifternes Størrelse afveies meget ofte paa Hundreder af Kroner. Jeg skal, da jeg under en lste Behandling ikke gjerne ønsker at tage Ordret tiere end nødvendigt, og idet jeg forudsætter, at de finansielle Betragtninger i rigt Maal ville komme frem fra adskillige andre ærede Medlemmer, derfor alt nu gjøre den enkelte Bemærkning, at det Undringsforslag, der har foreligget fra et æret Medlem af Thinget, nemlig fra den ærede